

Трофаїла Н.Д.
канд.пед.наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Сьогодні, в умовах глибинного реформування системи освіти України, важливе місце посідає проблема наступності і перспективності між її дошкільною та початковою ланками.

У Законі України «Про дошкільну освіту», серед принципів дошкільної освіти наголошується, що одним із найважливіших є «наступність і перспективність між дошкільною та початковою загальною освітою», а у ст. 7 зазначено, що одним із завдань дошкільної освіти є «виконання вимог Базового компонента дошкільної освіти, забезпечення соціальної адаптації та готовності продовжувати освіту» [1, с. 6-7].

На проблемі наступності дошкільної та початкової освіти наголошується також у Національній доктрині розвитку освіти. Базовий компонент дошкільної освіти спрямовує зусилля батьків, педагогів, психологів на розвиток творчого потенціалу дитини, що має свої особливості у дошкільному дитинстві, на своєчасне підтримання досягнень індивідуальної своєрідності неповторного життєвого шляху дитини, забезпечення психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини у дошкільні роки.

Подальший індивідуальний шлях розвитку особистості дитини продовжується в початковій школі. Підготовка дітей до школи має відповідати вимогам та критеріям оцінки дошкільної зрілості дитини.

У період упровадження Нової української школи однією з найактуальніших залишається проблема наступності. Успіхи шкільного навчання суттєво залежать від якості знань та умінь, сформованих у

дошкільному віці, від рівня розвитку пізнавальних інтересів й активності дитини.

Особливого значення наразі набуває проблема визначення загальних принципів наступності між ступенями освіти. Актуальність її розгляду викликана розривом наступності зв'язків у цілях і завданнях, змісті та методах, формах організації навчання.

Наступність – багатоаспектне педагогічне явище, визначається як необхідний зв'язок між явищами; між новим і попереднім, між різними етапами або щаблями розвитку. Але при всьому цьому сутність наступності полягає в збереженні тих чи інших елементів цілого або окремих сторін його організації під час переходу від одного етапу до іншого. Наступність зумовлюється попередніми етапами, щаблями розвитку, які визначають теперішнє і орієнтують на майбутнє.

Дошкільний вік є таким, коли формуються найважливіші риси майбутньої особистості: формування комунікативних умінь, ставлення до довкілля, до дорослих, ровесників; формується емоційно-моральна сфера, здатність до співчуття тощо. Незважаючи на це, наступність у дошкільній та початковій шкільній освіті не має розглядатися як підготовка дитини до навчання.

Повноцінна підготовка дитини до школи передбачає розв'язання багатьох завдань, пов'язаних з емоційноособистісним, пізнавальним і художнім розвитком, формуванням комунікативних навичок, укріпленням здоров'я дитини тощо. Основи наступності у навчанні мають бути закладені у стандарти дошкільної освіти саме тому, що дитина у перші роки життя здатна запам'ятати набагато більше, ніж у наступні [2].

За даними психолого-педагогічних досліджень, успішне навчання в школі можливе лише за умови відповідного розвитку фізичної, інтелектуальної та особистісної сфери дитини. Проблема підготовки дітей до школи та формування їх готовності до навчання розглядаються з різних позицій. З одного боку, досліджуються питання, у якому віці починати готувати маля до навчання у школі, а з іншого – які використовувати методи та засоби для ефективного

впливу на формування зазначеної готовності (Л. Венгер, В. Котирло, О. Проскура).

Готовність до шкільного навчання передбачає, перш за все, якісну зміну загального розумового розвитку дитини, формування вміння спостерігати, аналізувати, порівнювати, узагальнювати явища та події і на цій основі робити висновки. Представники цього напряму дослідження Л. Виготський, О. Запорожець, В. Котирло, О. Проскура та ін. зазначають, що головним є формування у дітей установки на пізнавальну діяльність, а не звичайне механічне заучування абстрактних знань [3].

Шкільна зрілість фіксує оптимальний рівень готовності 6-річної дитини до шкільного життя – свідомого виконання ролі учня, соціалізації в нових умовах життя, зрослих фізичних та інтелектуальних навантажень, регламентованої навчальної діяльності, самостійної поведінки, спілкування з широким колом нових людей.

Таким чином, система дошкільної та початкової освіти має забезпечувати надання пріоритету нинішнім розвивальним, виховним і навчальним завданням перед перспективними, відмову від погляду на дошкільний заклад як на школу для маленьких, переорієнтацію на соціальний розвиток дитини, плекання її індивідуальності; наступність у змісті дошкільної та початкової освіти, збереження специфіки кожної, дотримання хронологічності та поступовості в освітній роботі з дітьми зазначеного віку.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної. Київ, 2012. URL: http://ldnz6-posmyshka.ucoz.ru/baza/bazovij_komponent_doshkilnoji_osviti_ukrajini-nova.pdf (дата звернення 06.02.2019).
2. Богуш А.М. Наступність, перспективність, спадкоємність – складові неперервної освіти // Дошкільне виховання. 2001. № 11. С.11-12.
3. Вашуленко О. Питання наступності в педагогічній теорії // Педагогіка і психологія. №4. 2005. С. 49.